

פסחים סו

רבי אליעזר	רבי יהושע
והלא דין הוא: מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה - דוחה את השבת, אלו שהן משום שבות - לא ידחו את השבת?	יום טוב יוכיח, שהתירו בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות.
מה זה יהושע? מה ראייה רשות למצוה?	השיב רבי עקיבא ואמר: הזאה תוכיח, שהיא משום מצוה, והיא משום שבות - ואינה דוחה את השבת. אף אתה אל תתמה על אלו, שאף על פי שהן משום מצוה והן משום שבות - לא ידחו את השבת.
ועליה אני דן, ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת - הזאה שהיא משום שבות אינו דין שלא תדחה את השבת?	או חלוק; מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת, שחיטה שהיא משום מלאכה - אינו דין שלא תדחה את השבת.
עקיבא, עקרת מה שכתוב בתורה כַּמֹּעֵד - בין בחול בין בשבת.	רבי, הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה!

כלל אמר רבי עקיבא: כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת - אינה דוחה את השבת. שחיטה שאי אפשר לעשותה מערב שבת - דוחה את השבת.

ברייתא בנושא ערב שבת שחל בפסח: תנו רבנן:

הלכה זו נתעלמה מבני בתירא.

פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת, שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו.

אמרו: "כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו?"

אמרו להם: "אדם אחד יש שעלה מבבל, והלל הבבלי שמו, ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון

ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו."

שלחו וקראו לו.

אמרו לו: "כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו?"

אמר להם: "וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת? והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו

בשנה שדוחין את השבת."

אמרו לו: "מנין לך?"

אמר להם:

- "נאמר **מועד** בפסח ונאמר **מועד** בתמיד. מה **מועד** האמור בתמיד - דוחה את השבת אף **מועד** האמור בפסח - דוחה את השבת.

- ועוד, קל וחומר הוא: ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת, פסח שענוש כרת - אינו דין שדוחה את השבת."

מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם, והיה דורש כל היום כולו בהלכות הפסח.

התחיל מקנטרן בדברים, אמר להן: "מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם - עצלות שהיתה

בכם, שלא שמתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון."

אמרו לו: "רבי, שכח ולא הביא סכין מערב שבת מהו?"

אמר להן: "הלכה זו שמעתי ושכחתי. אלא, הנח להן לישראל אם אין נביאים הן - בני נביאים הן." למחר,

מי שפסחו טלה - תוחבו בצמרו, מי שפסחו גדי - תוחבו בין קרניו. ראה מעשה ונוכר הלכה, ואמר: "כך

מקובלני מפי שמעיה ואבטליון."

- **קושי 1:** אמר מר: נאמר **מועד** בפסח ונאמר **מועד** בתמיד, מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת - אף מועדו האמור בפסח דוחה שבת. ותמיד גופיה מנלן דדחי שבת?

- אילימא משום דכתיב ביה **כַּמֹּעֵד** - פסח נמי הא כתיב ביה **מועֵד**, אלא **מועֵד** לא משמע ליה, הכא נמי: **מועֵד** לא משמע ליה.

תירוץ: אלא אמר קרא: **עֵת שֶׁכַּת כִּסְכֵתוֹ עַל עֵת הַתְּמִיד**, מכלל עולה דתמיד קרבה בשב

- **קושי 2:** אמר מר: ועוד, קל וחומר: ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת, פסח שענוש כרת -

אינו דין שדוחה את השבת. איכא למיפרך: מה לתמיד - שכן תדיר וכליל!

תירוץ: קל וחומר אמר להו ברישא ופרכוה, והדר אמר להו גזירה שוה.

קושי: וכי מאחר דגמר גזירה שוה קל וחומר למה לי?

תירוץ: אלא לדידהו קאמר להו: בשלמא גזירה שוה לא גמרינו - דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו, אלא קל וחומר דאדם דן מעצמו - איבעי לכו למידן! אמרו ליה: קל וחומר פריכא הוא.

קושי 3 - על תחיבת הסכין בין קרני הטלה/גדי: והא קא עביד עבודה בקדשים!
תירוץ: כהלל. דתניא: **אמרו עליו על הלל, מימיו לא מעל אדם בעולתו. אלא, מביאה חולין לעזרה ומקדישה, וסומך ידו עליה ושוחטה.**

קושי על התירוץ: פסח בשבת היכי מצי מקדיש ליה? והתנן: **אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין ואין מגביהין תרומה ומעשרות**, כל אלו ביום טוב אמרו, קל וחומר בשבת!
תירוץ: הני מילי בחובות שאין קבוע להן זמן, אבל בחובות שקבוע להן זמן - מקדישין. דאמר רבי יוחנן: מקדיש אדם את פסחו בשבת וחגיגתו ביום טוב.

קושי 4 - על תחיבת הסכין בין קרני הטלה/גדי: והלא מחמר!
תירוץ: מחמר כלאחר יד.
קושי על התירוץ: מחמר כלאחר יד נמי, נהי דאיסורא דאורייתא ליכא - איסורא מדרבנן מיהא איכא!

תירוץ: היינו דקא בעי מיניה: דבר שיש לו היתר מן התורה, ודבר שבות עומד לפניו, לעקרו כלאחר יד, במקום מצוה מאי? אמר להן: הלכה זו שמעתי ושכחתי. אלא, הניחו להן לישראל אם אין נביאים הן - בני נביאים הן.

דברי מוסר שאפשר ללמוד מהלל ומדבורה בנביאה: אמר רב יהודה אמר רב:

המקור	כל המתירה
מהלל. דאמר מר: התחיל מקנטרן בדברים. וקאמר להו: הלכה זו שמעתי ושכחתי.	אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת
מדבורה, דכתיב חָזוּ פְּרִזּוֹן כִּי־שָׂרָא חָזָו עַבְרָא סְקִמְתָּ סְקִמְתָּ אִם כִּי־שָׂרָא וְאֵל וְכָתִיב עוֹרֵי עוֹרֵי אֶבְרָהָ עוֹרֵי עוֹרֵי אֵלֵי וְאֵלֵי	אם נביא הוא - נבואתו מסתלקת ממנו

ריש לקיש אמר:

המקור	כל אדם שכוּעס
ממשה. דכתיב: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחַיִּים וְאֵל וְכָתִיב וַיֹּאמֶר אֲדַעַר הַכֹּהֵן אֶל אֲנָשֵׁי הַצִּבָּא וְהִכָּא הִכָּאִים אֲמַלְחָמָה זָאת חֶקֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה וְאֵל מְכַלל דְּמִשָּׁה אֵיעֵלֵם מִיִּנְיָהּ.	אם חכם הוא - חכמתו מסתלקת
מאלישע, דכתיב וְאֵל וְכָתִיב וְאֵל וְכָתִיב וְעֵתָה קָחוּ לִי מִטָּן וְהִיא כְּטָן הַמִּטָּן וְתֵי עֲזֵי יָהּ וְאֵלֵי וְאֵלֵי	אם נביא הוא - נבואתו מסתלקת ממנו

עוד אמירה על כעס: אמר רבי מני בר פטיש: כל שכוּעס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים - מורדין אותו. מנלן - מאליאב, שנאמר **וַיַּחַר אֵל אֶל אֲדָמָה כַּבּוֹד וַיֹּאמֶר אֲדָמָה נִפְלְאוּ יְרֵאת וְעַל מִי נִשְׁתַּמְעַת הַצִּבָּאן הַהוּא כְּמַדְבַּר אֵל וְעַתָּה אֵת זִמְנָךְ וְאֵת רַע זִמְנָךְ כִּי אֲמַעַן רֵאוּת הַמִּלְחָמָה יִרְבֶּה וְכִי אֶזְל שְׂמוּאֵל לְמַמְשְׁחִינְהוּ בְּכֹלְהוּ כְּתִיב אֶל כָּהֵן כָּהֵן ה' וְבֵאלֵיָב כְּתִיב וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׂמוּאֵל אֶל תִּבֶט אֶל מְרֵאָהוּ וְאֵל זָכָה קוֹמְתוֹ כִּי מֵאִסְתִּיפוֹ - מְכַלֵּל דְּהוּהוּ רַחִים לִיהָ עַד הַאִידְנָא.**

שאלה: אשכחן תמיד ופסח דדחו שבת, דדחו טומאה מנא לן?
תשובה: אמרי: כי היכי דיליף פסח מתמיד לענין שבת, הכי נמי יליף תמיד מפסח לענין טומאה שאלה: ופסח גופיה מנא לן?

תשובה: אמר רבי יוחנן: דאמר קרא **אֵי אֵי כִי יְהִיֶה טַמְא זָרַע - אֵי נְדַחָה לְפִסַּח שְׁנִי, וְאֵין צִיבּוּר נִידְחִין לְפִסַּח שְׁנִי - אֵלָא עֲבָדֵי בְּטוּמָאָה.**

קושי על הדרשה: אמר ליה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן: אימא **אֵי נְדַחָה לְפִסַּח שְׁנִי - צִיבּוּר לִית לְהוּ תְּקַנְתָּא לֹא בְּפִסַּח רֵאשׁוֹן וְלֹא בְּפִסַּח שְׁנִי!**

תירוץ: אלא אמר רבי שמעון בן לקיש: מהכא **וַיִּשְׂרָחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כֹּל צִרְעֵי וְכֹל זָב וְכֹל טַמְא זָרַע**. יאמר טמאי מתים ואל יאמר זבין ומצורעין, ואני אומר: אם טמאי מתים משתלחין - זבין ומצורעין לא כל שכן? אלא יש לך שעה שזבין ומצורעין משתלחין ואין טמאי מתים משתלחין. ואיזה זה - פסח הבא בטומאה.

